

Emergència climàtica: context i reptes que afrontem

El canvi climàtic, aturar-lo, ja no l'aturarem; duu massa inèrcia. Però en podem apaivagar els seus efectes, si minva l'acceleració

Conreus completament inundats a Malgrat, durant el temporal. | ACN

Emergència climàtica. Com actuem? Aquest és el títol del debat que va tenir lloc a Barcelona el passat dia 30, organitzat per **NacióDigital** i l'Institut Ostrom, i en què es va constatar que la situació és greu i cal afrontar el "canvi de paradigma" necessari per fer-hi front. Les mesures per abordar l'emergència climàtica són diverses, però el que està clar és que cal fer-hi alguna cosa.

Els canvis socioeconòmics derivats de la revolució industrial van anar associats, sense que aleshores se sabés, a un augment de diòxid de carboni, metà i d'òxid nítrics; els nomenats gasos d'efecte hivernacle. L'ús de noves fonts d'energia, com el petroli i el gas, que van substituir el carbó, van facilitar l'extracció i van dur a la segona revolució industrial, que va accelerar el procés d'emissió de gasos d'efecte hivernacle.

La tendència es va accelerant. Les emissions han augmentat particularment des del decenni del 1950 i amb una gran acceleració des del 1990, i sobretot des de principi del segle actual. El 2015, les emissions de diòxid de carboni provinents de la crema de combustibles fòssils eren quasi un 60% més elevades que des de finals del segle passat; el creixement no té precedents. I l'augment de les emissions va també associat a l'augment de la temperatura global en més d'un grau.

La conca de la Mediterrània és un indret fràgil front l'escalfament global. És una conca tancada,

latitudinal; no rep aigües fredes que puguin fer baixar la temperatura. Això fa que la regió s'escalfi més ràpid que la resta del món. I quan l'aigua en superfície s'escalfa, s'evaporen grans masses de vapor. Quan a l'hivern venen vents del nord alts que xoquen amb les masses humides, el vapor es condensa i plou molt en poc temps. es genera una DANA (depressió atmosfèrica aïllada en nivells alts).

El pronòstic climàtic estima que a la Mediterrània plourà menys, però quan ho faci, seran descàrregues intenses. De manera que caldrà gestionar episodis de sequera amb episodis de forts ruixats. Ens haurem d'acostumar a aquests canvis que ens són més familiars cada cop, a episodis més intensos i més energètics. Fa vint anys, els models predeien «medicanes», huracans a la mediterrània; aleshores semblaven lluny, ara n'hem vist més d'un.

A les ciutats hi hem d'afegir el fenomen «illa de calor», especialment notori a la nit. El material de construcció d'habitatges i infraestructures reté l'escalfor i l'allibera a la nit; de manera que la ciutat no es refresca suficient. Augmenten les nits tropicals, en què la temperatura no baixa dels 20°C, i les nits anomenades tòrrides, en què la temperatura no baixa dels 25°C. El 2018 n'hi va haver noranta i tretze, respectivament. Fa trenta anys, l'efecte illa de calor a les ciutats es considerava una anècdota, ara es considera un risc.

Els reptes mediambientals són doncs diversos: el canvi en el ritme de la pluja i les tempestes, que aniran associades a temporals que poden malmetre les edificacions prop de la costa i les lleres dels rius. La gestió de l'aigua, la pujada ?ni que sigui temporal? del nivell de la mar, com hem vist al Delta de l'Ebre; els incendis...

Quant a la salut, també ens haurem d'enfrontar a vulnerabilitats, especialment en infants, persones grans i malalts crònics. Les nits caloroses debiliten i fan les persones més susceptibles a fallides orgàniques. La contaminació s'agreuja en episodis de temperatura elevada. Hi haurà més episodis d'asma i al·lèrgies i, potser, també poden augmentar els mosquits vectors de malalties com el dengue, la malària i el chikungunya.

Cal per això que desesperem i abandonem qualsevol esperança? La resposta dels experts és «no», però cal actuar ja. El discurs de fa vint anys de la Comissió Europea recollia l'expressió «aturem el canvi climàtic». Des de fa més de deu anys es parla més d'aturar que de «mitigar». I fa uns cinc anys estem en una fase diferent, en què es parla d'«adaptar». Per l'acceleració i la inèrcia.

El debat «Emergència climàtica: com actuem?», organitzat per NacióDigital i l'Institut Ostrom, el passat 30 de gener a Barcelona Foto: Adrià Costa

D'aquí ve l'emergència climàtica. El canvi climàtic, aturar-lo, ja no l'aturarem; duu massa inèrcia. Però en podem apaivagar els seus efectes, si minva l'acceleració. Mirem de mitigar els efectes dels episodis aguts. I mirem d'adaptar-nos al nou escenari. Estudis històrics expliquen per on es desborden els rius, estan a disposició per detectar les zones més vulnerables. Informes actuals (tot i que alguns fa dècades van ser signats) expliquen com caldria actuar per a reparar vulnerabilitats.

Serviran els darrers temporals per adonar-nos que va de bo? Serem prou valents per buscar, trobar i aplicar solucions basades en l'evidència, cadascú en la mesura que ens correspon? Si la resposta és afirmativa, aconseguirem amorosir els efectes. Cal que canviem, si fem el mateix, tot no seguirà igual, anirà a pitjor.